

Nowa Biblioteka
nr 4 (19), 2015

Agnieszka Łakomy

Zakład Historii Książki i Bibliotek
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej
Uniwersytet Śląski w Katowicach
e-mail: a.lakomy@interia.pl

PRZELAMUJĄC GRANICE KSIĄŻKI. PERSPEKTYWA TWÓRCY, ODBIORCY, BADACZA (WROCŁAW, 2-4 GRUDNIA 2015 R.)

Na początku grudnia we Wrocławiu odbyła się cykliczna sesja naukowa organizowana przez Instytut Informatyki Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego (INiB UW). Tegoroczna, międzynarodowa konferencja nosiła tytuł *Przelamując granice książki – perspektywa twórcy, odbiorcy, badacza*. W imieniu organizatorów zebranych gości przywitała Ewa Jabłońska-Stefanowicz, która następnie oddała głos Dziekanowi Wydziału Filologicznego Marcinowi Cieńskiemu. Oficjalnego otwarcia konferencji dokonała Bożena Koredczuk, Dyrektor INiB UW. Przed rozpoczęciem obrad wręczyła także nagrodę w dorocznym studenckim konkursie na przygotowanie szaty graficznej materiałów konferencyjnych, którego laureatką w tym roku została Anna Przybylska.

Obrady podzielono na 6 sesji tematycznych. Pierwsza dotyczyła *Nowych tendencji na rynku wydawniczym*. Rozpoczął ją referat Angusa Philipsa, Dyrektora School of Arts w Oxford Brookes University oraz International Centre for Publishing Studies. Opowiedział on zebrany, co jego zdaniem czeka książkę, zastanawiał się także, czy w czasach elektronicznego publikowania warto być autorem. Zwrócił uwagę na

wzrost zainteresowania definicjami związanymi z publikowaniem elektronicznym na rynku książki. Następnie Emilya Ohar (Ukrainian Academy of Printing, Lwów) przedstawiła referat *Ebooki na ukraińskim rynku mediów: kierunki i tendencje*, w którym zajęła się rozwojem rynku e-mediów dla dzieci, nowego zjawiska na ukraińskim rynku książki oraz pokazała przykładowe wydawnictwa elektroniczne dla dzieci. Kolejnym prelegentem był Przemysław Wiszewski (Uniwersytet Wrocławski), który omówił projekt e-podręcznika z historii opracowanego na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Po krótkiej przerwie głos zabrali przedstawiciele firm związanych z rynkiem publikacji elektronicznych: Jakub Orczyk z vm.pl oraz Marcin Skrabka reprezentujący Young Digital Planet. Pierwszy mówił o digitalizacji materiałów edukacyjnych i typach produktów przygotowywanych przez firmę vm.pl, drugi z kolei swoje wystąpienie poświęcił wykorzystaniu aplikacji Mobile Book Trail, jako świetnego uzupełnienia tradycyjnych publikacji. Sesję pierwszą zamknął referat E. Jabłońskiej-Stefanowicz (Uniwersytet Wrocławski), w którym przedstawiła sytuację rynku książki elektronicznej w Polsce. Dane zebrane z różnorodnych badań i raportów autorka zestawiła z wynikami pogłębionych wywiadów, które przeprowadziła z menedżerami wybranych firm wydawniczych.

Po krótkiej przerwie kolejną, drugą sesję, pt. *Wiele wymiarów książki dla dzieci* rozpoczęło wystąpienie Junko Yokoty z National Louis University z Chicago. Autorka przedstawiła w nim przykłady cyfrowych książek dla dzieci. Następnie Anita Wincencjusz-Patyna (Akademia Sztuk Pięknych, Wrocław) scharakteryzowała stronę wizualną nagradzanych w najważniejszych światowych konkursach polskich książek dla dzieci ostatniej dekady. Referat *O przekraczaniu granic w książkach dla dzieci* związanych z możliwościami, jakie daje technologia cyfrowa i urządzenia mobilne przygotowała Elżbieta Jamróz-Stolarska z Uniwersytetu Wrocławskiego. Kolejna reprezentantka tej uczelni, Dorota Michułka, w wystąpieniu *Czytanie zdarzeń i pamięci. „Ostatnie przedstawienie panny Esterki” Adama Jaromira jako szczególny typ narracji interdyscyplinarnej* zajęła się przekraczaniem granic w tytułowej książce. Sesję zamknęła Bożena Hojka (Uniwersytet Wrocławski) referatem *Między słownikiem a podręcznikiem – nowa forma edytorska ilustrowanych i obrazkowych słowników dla dzieci*. Omówiła w nim poszczególne typy słowników oraz ich cechy charakterystyczne, ze szczególnym uwzględnieniem publikacji ilustrowanych.

W następnym dniu, w sesji trzeciej, rozważania rozpoczęto od analizy *Teorii edytorstwa i współczesnych wydawców*. Pierwszy wystąpił Michael Bhaskar – założyciel i Dyrektor Wydawniczy wydawnictwa

Canelo. W referacie *Selekcja i wzmocnienie: na czym polega i jak zmienia się praca wydawcy* podkreślił rolę współczesnego wydawcy, jako tej osoby, która odpowiedzialna jest za jakość publikowanego materiału i jego rozpowszechnienie, mające na celu wyróżnienie produktu spośród innych na rynku. Potem Agnieszka Chamera (Uniwersytet Warszawski) dokonała porównania ścieżek edytorskich na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo prowadzonych przez instytuty w Warszawie i we Wrocławiu. Z kolei Jacek Kotowicz z Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu zapoznał uczestników z efektami wprowadzenia do programu kształcenia studentów ASP nauczania podstaw publikacji cyfrowych. Przedstawił także najlepsze projekty zaliczeniowe studentów. Jako ostatni przed przerwą wystąpił Tomasz Kalota (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Digitalizacja.pl) z referatem *Repozytoria uczelniane jako poligon prac studentów*, w którym na przykładzie digitalizacji dwóch czasopism: „Polish Journal of Applied Psychology” oraz „Odra” przedstawił etapy całego procesu, które mogą być wykorzystane w procesie dydaktycznym.

Kolejną część tej sesji otworzył gość zagraniczny, Zoran Velagić – profesor w Department of Information Sciences na Wydziale Humanities and Social Sciences Uniwersytetu w Osijeku, który zajął się Nowymi pojęciami i terminami badawczymi związanymi z pojawieniem się na rynku książki publikacji elektronicznych. Następnie Katarina Nikishowa w zastępstwie nieobecnego Adama-Lubomyra Łozyns'ky'ego (Ukrainian Academy of Printing, Lwów) zapoznała zebranych z jego referatem pt. *Transformacja roli autora i wydawcy w dobie cyfrowych technologii komunikacyjnych*. Sesję trzecią zamknęli przedstawiciele Uniwersytetu Łódzkiego: Grzegorz Czapnik i Zbigniew Gruszka, którzy podzielili się *Założeniami metodologicznymi reedytorstwa prac naukowych drugiej połowy XX w. – na przykładzie „Życia książki” Jana Muszkowskiego (1951)*.

Sesja czwarta nosiła tytuł *Treść, dynamika, interakcja* i rozpoczęła się wystąpieniem Małgorzaty Czerwińskiej z Uniwersytetu Zielonogórskiego, która wraz z nieobecnym na konferencji Markiem Jakubowskim (Studio Tyflografiki „Tyflograf”) przygotowała referat o dobrych i złych praktykach w ilustrowaniu książek przeznaczonych dla osób niewidomych. Renata Aleksandrowicz i Ewa Repucho zapoznały wszystkich z aplikacją *Biblia Tysiąclecia* przeznaczoną na telefony komórkowe. Przedstawiły wyniki prowadzonych badań ankietowych dotyczących jej wykorzystania przez czytelników oraz analizę wpisów użytkowników na temat tej aplikacji. Potem wystąpiła Aleksandra Dykta (Uniwersytet Wrocławski) z referatem pt. *Użytkownik-czytelnik vs. wydawca-twórca*.

Odpowiedź na potrzeby współczesnego czytelnika. Reprezentant tej samej uczelni próbował odpowiedzieć na pytanie, czy *Starość aksalotla* Jacka Dukaja jest rzeczywiście czymś więcej niż książką, czy realizuje założenia marketingowe przedstawiające tę publikację jako „nowy wymiar książki”?

W ramach kolejnej sesji próbowano odpowiedzieć na pytanie: *Poza granicami?* Przykłady książki konwergencyjnej w pierwszym referacie przedstawiła Aleksandra Mochocka z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z Bydgoszczy. Następnie Jakub Krogulec (Uniwersytet Wrocławski) zajął się zmianami w przemyśle gier wideo, związanymi z rozpowszechnianiem ich przy wykorzystaniu platform cyfrowej dystrybucji. *Publikowanie i cyfrowy marketing na przykładzie gier wideo z serii „Wiedźmin”* zaprezentował Adam Flamma, reprezentujący ten sam ośrodek. Kolejnym prelegentem był Winfred Kaminski (Cologne University of Applied Sciences). Przedstawił on przenikanie różnych mediów przy przekazywaniu historii na przykładzie powieści autorstwa braci Strugackich pt. *Stalker*. Sesję zamknęło wystąpienie Radka Smektały (Tequilla Games) pt. *Świat książek a świat gier. Relacja odbiorcy z autorem*.

Ostatnią, piątkową sesję, zatytułowaną *Cyfrowe czytanie i nieczytanie*, otworzył Adriaan van der Weel (Leiden University), który zaprezentował referat pt. *W stronę cyfrowego myślenia*. Następnie Małgorzata Kisilowska (Uniwersytet Warszawski) wspólnie z Michałem Zającem (Uniwersytet Warszawski) i Magdaleną Paul (Uniwersytet Warszawski), przedstawili wyniki pierwszej części badania zmian kultury czytelniczej związanej z czytaniem elektronicznym. Potem głos zabrała Agnieszka Łakomy (Uniwersytet Śląski w Katowicach), która omówiła zmiany w gromadzeniu, opracowaniu i udostępnianiu zbiorów związane z wprowadzeniem do bibliotek książek elektronicznych. Paweł Braun (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku) w wystąpieniu *Biblioteki jutra: od e-booków do Ukulele* zwrócił uwagę na znaczenie biblioteki jako trzeciego miejsca i przedstawił nowe inicjatywy wprowadzane w WiMBP w Gdańsku. Przed przerwą wystąpił jeszcze Konrad Kosiński (Grupa Wydawnicza Helion), który zapoznał zebranych z nowymi produktami firmy Helion, przeznaczonymi dla bibliotek: OSBI – Ogólnopolską Siecią Bibliotekę Internetową oraz NASBI – Internetową Bibliotekę Profesjonalnych E-booków.

W drugiej części sesji uczestnicy usłyszeli Annę Cisko (Uniwersytet Wrocławski), która przedstawiła referat pt. *Księga z Kells – od manuskryptu do projektów cyfrowych i znaku handlowego BK*. Potem głos zabrał Marcin Szala (Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu, Digitali-

zacja.pl), mówiąc o nowych formach udostępniania wersji cyfrowych różnych typów zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Rafał Kępa (Uniwersytet Łódzki) przedstawił Katalogi OPAC bibliotek naukowych jako narzędzie do badań nad książką, biblioteką i czytelnictwem. Reprezentujący tę samą instytucję, Jacek Ladorucki w referacie *Pisanie obrazem – czytanie zmysłami. Czy książki artystyczne są jeszcze obiektem zainteresowań bibliologów?* zajął się problematyką tego typu publikacji. Na zakończenie Jan Kaczorowski (Uniwersytet Wrocławski) omówił nietypowe sposoby wykorzystania książki. Przykłady zaczerpnął z literatury i kina. Konferencję zakończyły podziękowania organizatorów za udział w tym wydarzeniu oraz zaproszenie na kolejną konferencję, która odbędzie się w grudniu w przyszłym roku.

Konferencja poruszała bardzo ważne zagadnienia związane z funkcjonowaniem książki w rzeczywistości publikowania elektronicznego. Tematyka ta jest szczególnie ważna dla badaczy różnych dziedzin, co potwierdził udział ogromnie zainteresowanych tymi zagadnieniami prelegentów reprezentujących różne instytucje, a także burzliwe dyskusje prowadzone na zakończenie każdej sesji. Co szczególnie ważne obok zagadnień związanych z e-publikowaniem, nie zabrakło też tematyki nawiązującej do innych sposobów przełamywania barier, które zaobserwować można także w związku z książką. Konferencja była bardzo udanym wydarzeniem zarówno pod względem naukowym, jak i organizacyjnym.